

V
B
C
392001-392073
III Mag. St. Dr.

Proiekt od Deputatyi Seymowey.

STRAŻ

I.

Skład Straży.

Straż Praw, czyli Rada Królewska do dozoru, całości, y exekucyi Praw Królowi dodana, składać się ma:

1. Z Prymasa, iako Głowy Duchowieństwa Korony Polskiey y W. X. Lit: y iako Prezesa Kommissyi Edukacyiney. Prymas szczególnie pod niebytność swoią zastąpionym być ma w obowiązkach swoich w Straży przez pierwszego w porządku Biskupa przytomnego.

2. Z pięciu Ministrów, to iest: z iednego Marszałka, iako Ministra Policyi; z iednego Pieczętarza, iako Ministra Pieczęci w Straży; z iednego Ministra *Belli*; z iednego Podskarbiego, iako Ministra Skarbu; z drugiego Pieczętarza, iako Ministra do Spraw Zagranicznych.

3. Następca Tronu z małoletności wyszedłszy, y przysięgę na Konstytucyą Rządu Polskiego wykonawszy, na wszystkich Straży posiedzeniach, lecz bez głosu, przytomnym być może.

4. Marszałek Seymowy, iako na dwa lata wybrany, wchodzić będzie w liczbę Osób Straż składaiących, a pod niebytność Marszałka, Vice-Marszałek w obowiązkach iego zastępować ma podług opisu Prawa o Seymie.

5. Będzie w Straży dwóch Sekretarzów, z których ieden Protokuł Straży, drugi Protokuł Spraw Zagranicznych utrzymywać maią.

6. Król co dwa lata na Seymie Ordynaryinym nominować będzie do Straży iednego z Ministrów od każdego Administracyi wydziału: A nominacya takowa zapisana być ma w liczbę Uchwał Seymowych. Nominowanych raz Ministrów w przeciągu lat dwóch oddalać od Straży niemoże. Nominowany Minister do Straży, Urzędu swegu rezygnować niemoże, aż na Seymie Ordynaryinym.

A

7. W przypadku śmierci Miniſtra w Straży zaſiadaiącego, Król natychmiaſt Miniſterium wakuiące konferować ma, a potym nominować do Straży Miniſtra, z tegoż Adminiſtracyi wydziału, w którym zawakowało Miniſterium w Straży.

8. Po dwóch latach, wolno Królowi na Ordynaryinym Seymie odmienić Miniſtrów w Straży zaſiadaiących, lub onych potwierdzić na dalſzy czas, ieżeli który z nich na Seymie od Urzędu Miniſtra oddalonym nie będzie.

9. Sekretarzów do Straży Król nominować ma na lat dwa z liczby Sekretarzów, Referendarzów, y Piſarzów Narodowych, z mocą odmiany, lub potwierdzenia onych.

10. Kancellarya Straży do Jntereſſów wewnętrznych będzie pod dozorem Miniſtra Pieczęci w Straży; Kancellarya do Spraw Zagranicznych będzie pod dozorem Miniſtra Jntereſſów Zagranicznych.

II.

Spoſob czynności Króla w Straży.

1. Wſzyſtkie Decyzye w Straży roztrząſane będą przez Miniſtrów w Straży zaſiadaiących, zebranych na Radę w czaſie przepiſanym, lub za zawołaniem Króla.

2. Decyzya Królewſka po wyſłuchanych wſzyſtkich zdaniach, przeważać powinna.

3. Każda takowa decyzya wychodzić będzie ze Straży pod imieniem Królewſkim, z podpiſem ręki iego, extraktem z protokułu, y pod pieczęcią Straży.

4. Żadna decyzya Królewſka w Straży do poſłuſzeńſtwa obowiązywać niemoże, y dopełnioną być niema, ieżeli podpiſaną nie będzie przez iednego z Miniſtrów zaſiadaiących w Straży. Prymas, lub Biſkup mieyſce iego zaſtępuiący, decyzyi Królewſkiey podpiſywać niemoże.

5. W przypadku, gdyby żaden z Miniſtrów w Straży zaſiadaiących decyzyi Królewſkiey podpiſać niechciał, Król odſtąpi od tey decyzyi. A gdyby przy niey upierał ſię, Marſzałek Seymowy upraſzać będzie o zwołanie Sey-

mu gotowego. Jeżeli Krol ſpożniać będzie zwołanie Seymu, Marſzałek to wykonać powinien podług Prawa.

6. Wſzelkie decyzye ze Straży wydawane być niemogą, tylko do oddzielnych Kommiſſyi Rządowych pośrzedniczych y do Magiſtratur *Ultimæ Inſtantiæ*; y te do poſłuſzeńſtwa obowiązywać będą. A iako za wſzyſtkie decyzye Krola Straży ſobie przeſłane niebędą w odpowiedzi Seymowi, tylko Miniſter decyzyą Krolewſką podpiſuiący, tak tymże decyzyom Krolewſkim zawſze poſłuſznemi być winne, pod odpowiedzią w Sądach Seymowych za niepoſłuſzeńſtwo.

7. Wſzyſtkie Jntereſſa zagraniczne będą ſprawowane między Krolem a Miniſtrem Spraw Zagranicznych, waruiąc donieſienia potrzebne w Straży o ſtanie negocycayi z Pańſtwami Zagranicznemi.

8. Obowiązki Sekretarzow y Kancellaryi Straży Krol przepiſze, y Ordynacyą na ten koniec potrzebną ułoży.

III.

Obowiązki Miniſtrow w Straży, tak ogólne, iako y ſzczegolne.

1. Wſzysey Miniſtrowie w Straży zaſiadaiący powinni bydź przytomnemi na radzie, wyiąwſzy choroby i oddalenia ſię na czas pewny za zezwoleniem Krola.

2. Wſzyſcy Miniſtrowie w Straży, winni Krolowi wſzędzie y zawſze wierną dawać radę, y zgodną z dobrem Narodu, oraz z Prawami Kraiowemi.

3. Przy każdey decyzyi Krolewſkiey w Straży zapadłey, y przez Miniſtra iednego podpiſaney, Przytomny Miniſter innego zdania, to zdanie ſwoie w protokuł zapiſze; inaczey, rozumiany będzie za zgadzaiącego ſię na decyzyą wypadłą.

4. Prymas, czyli Biſkup mieyſce iego zaſtępuiący, Miniſter Policyi, Miniſter *Belli*, y Miniſter Skarbu w Straży zaſiadaiący powinni będą: 1. Prawa y zalecenia wſzelkie Seymowe do Kommiſſyi Rządowych pośrzedniczych, do ich udziału należących z woli Krola przeſyłać. 2. Rapporta od tychże Kommiſſyi do ich udziału należących odbierać, i one Krolowi y Straży oddawać w czaſie przepiſanym. 3. Decyzye Krolewſkie ſpoſobem w wyższym Artykule opiſanym zapadłe, do tychże Kommiſſyi do wykonania przeſyłać. 4. Donoſić Krolowi w Straży o tym wſzyſtkim, w

czymkolwiek dostrzegą w Kommissyach do udziału swoiego należących, albo zaniedbanie Prawa, albo onego przestąpienie.

5. Ministra Pieczęci w Straży obowiązkiem będzie: 1. Prawa y zalecenia Seymów do Magistratur Sądowniczych ściągaiące się, tymże Magistraturom z woli Króla przesyłać. 2. Odbierać Rapporta od Magistratur Sądowniczych, co do Regestrów Sądowych, w czasie z Prawa przepisanym odsądzonych; tudzież co do przytomności Sędziów, y zachowanego kompletu. 3. Donosić Królowi w Straży o nie zachowaniu Prawa w wymienionych przypadkach przez też Magistratury. 4. Przesyłać tymże Magistraturom Sądowniczym ostrzeżenia, y napomnienia w wymienionych przypadkach przez Decyzyą Króla w Straży zapadłą. 5. Rapporta o wyszłych Sygillatach odbierać, y one Królowi oddawać. 6. Polecać Królowi Osoby do nominacyi na Sędziów Pogranicznych. 7. Do wszelkich decyzyi Królewskich w Straży zapadłych, przez Ministra podpisanych, pieczęć Straży przykładać, czego odmawiać nigdy niebędzie mu wolno. 8. Kancellaryą w Straży do Interessów wewnętrznych mieć w pilnym dozorze, oraz całości y porządku iey dostrzegać.

6. Rapporta wszystkie przez ręce Prymasa, lub Biskupa mieysce iego zastępuiącego, tudzież przez Ministrów wyż wyrażonych, do Straży przychodzące, składane będą w Kancellaryi Straży do Interessów wewnętrznych.

7. Jeżeliby Prymas, lub Biskup mieysce iego zastępuiący, tudzież Minister odebranych od udziału iemu należącego rapportów, Straży y Królowi, nie podawał, wtedy też Rapporta od wyż wymienionych Kommissyi y Magistratur, prosto do Kancellaryi Straży przesyłane być maią. Gdyby zaś ktòrykolwiek z nich, zapadłey według Prawa decyzyi Królewskiey w Straży, y przez Ministra podpisaney, przesłać tam, gdzie z prawa należy, zaniedbał; wtedy Kancellarya Straży dopełnić to winna.

8. Ministra do Spraw Zagranicznych obowiązkiem będzie: 1. Utrzymywać ciągłą Korrespondencyą z Ministrami Rzpltey wszelkiego stopnia, y

Konsu

Konſulami u Dworów Zagranicznych. 2. Składać Konferencye z Miniſtrami Zagranicznemi przy Dworze Rzpltey rezyduiącemi. 3. Tymiczaſowe z Zagranicznemi prowadzić negocyacye, oraz tym czaſowe i potoczne dla beśpieczeńſtwa i ſpokoyności Kraiu, załatwiać wynikaiące potrzeby. 4. Pilnować i dopominać ſię wykonania Traktatów, dać opiekę i bronić wſzyſtkich Intereſſów politycznych, i handlowych Rzepltey, niemniey każdego wszczególności Obywatela, z innemi Narodami. 5. Utrzymywać wydatki ſummy wyznaczoney przez Seym na potrzebę intereſſów Zagranicznych. Donoſić w Straży o ſtanie negocyacyi z Pańſtwami Zagranicznemi. 7. Wſzyſtko to nieinaczey iak za wiedzą i wolą Króla robić. 8. Mieć dozór nad Oſobami ſpoſobiącemi ſię do dyplomacyi, i o zdatności ich, Królowi donoſić; Oſoby do Poſelſtw Zagranicznych do nominacyi Królewſkiey polecać. 9. Kancellaryą do ſpraw Zagranicznych mieć w pilnym dozorze, oraz iey porządku, i całości doſtrzegać. 10. Przekładać Królowi w Straży potrzebę zwołania Seymu gotowego w gwałtowney potrzebie, do prawa Narodu ściągaiącey ſię; a ſzczególniey w przypadku woyny ościenney. 11. Na każdym Seymie Ordynaryinym czynić Relacyą obrotu politycznego Intereſſów Zagranicznych, tudzież zdawać ſprawę przed Deputowanemi od Seymu, tak z wydatku ſummy na potrzeby Intereſſów Zagranicznych przeznaczoney, iako też i z tymczaſowych negocyacyi.

IV.

Dalſze obowiązki Miniſtrów i ich odpowiedzialność.

1. Gdy Miniſtrowie w Straży zaſiadaiący, prócz tego, że ſą Radą Królewſką, ſą oraz i ſtróżami całości Praw; ſzczególnym przeto obowiązkiem będzie Miniſtrów w Straży zaſiadaiących, żadney takiey decyzyi Królewſkiey niepodpiſywać, którąby przeciwną była Prawu.

2. Przeciwna Prawu decyzya każda będzie, przez którą Władza wykonawcza, przywłaszcza sobie moc stanowienia prawa, lub onego tłómaczenia; która podatki, lub pobory pod iakimkolwiek imieniem nakłada; długi publiczne zaciąga; rozkład dochodów Skarbowych, przez Seym zrobiony odmienia; woynę wydaie; Pokoy, lub Traktat, lub iakikolwiek Akt dyplomatyczny *definitive* zawiera.

3. Każda decyzya w Straży przeciwna Prawu będzie, która wdaie się w wyroki Sądowe, choćby nawet pod pretextem zapytań stron, Urzędów i Juryzdykcyi. w wątpliwościach prawnych.

4. Każda decyzya Straży za przeciwną Prawu miana będzie, która narusza Konstytucyą Rządu Rzepltey, oraz wolność Osoby, lub maiątku.

5. Nakoniec każda decyzya w Straży przeciwna Prawu będzie, która narusza szczególne opisy Prawa o Seymikach, Seymach, Kommissyach Rządowych, i innych wszystkich Magistraturach, oraz Urzędach; słowem, która narusza iakiekolwiekbądź Prawo niezniesione.

6. Każdy Minister w Straży, któryby takową decyzyą Królewską podpisał, odesłany do Sądów Seymowych, sposobem w Prawie o Seymach opisanym; ieźli o winę przekonany zostanie, karany będzie w tychże Sądach, na osobie i maiątku, według przepisu Prawa o Sądach Seymowych. A iako żadna przyczyna uwalniać niemoże Ministra od odpowiedzi, za podpisanie decyzyi Królewskiey, przeciwney Prawu; tak żaden Minister pociągany do odpowiedzi nie będzie za zdanie swoie i radę w Straży.

7. Minister do Spraw Zagranicznych w Straży, prócz wyż wyrażonych przypadkow, podobneyże odpowiedzi podpada na Seymie, gdyby podług przepisu Prawa sobie służącego, potrzebę zwołania Seymu Królowi w Straży przekładać zaniedbał.

8. Ministrowie w Straży będący w żadnych Kommissyach i Magistraturach Sądowniczych zasiadać nie mogą.

V.

V.

Obowiązki Marſzałka Seymowego w Straży, tudzież Vice-Marſzałka mieyſce iego zaſtępuiącego.

1. Marſzałek Seymowy w Decyzye Straży wdawać ſię niema.

2. Obowiązkiem iego będzie iedynym doſtrzegać, aby Seym gotowy był zwołany przez Króla w przypadkach, iakie w Prawie o Seymach pod Artykułem III. w punkcie 6. ſą wyrażone.

3. Gdyby w przypadkach potrzeby zwołania Seymu gotowego, Prawem opiſanych, Król wzbraniał ſię Seym zwołać, lub zwołanie onego zwłoczył, a Marſzałek Seymowy uznałby konieczną i rzetelną potrzebę zwołania Seym gotowego; tedy tenże Marſzałek Seymowy wydać powinien Liſty okólne, ſpoſobem w Prawie o Seymach przepiſanym w Artykule III punkcie 4. do wſzyſtkich Senatorów i Poſłów, zwołuiąc onych na Seym gotowy, i powody zwołania tego wyrażaiąc; takowy obowiązek winien Marſzałek dopełnić pod odpowiedzią Seymowi.

4. Dla czego Marſzałek Seymowy ieſt obowiązany widzieć wſzelkie Protokuły Straży, tak co do Intereſſów wewnętrznych, iako i co do ſpraw *Zagranicznych*; co nigdy mu zabronionym bydź niemoże.

5. Obowiązkiem Marſzałka będzie ściſły ſekret dochowywać w tym wſzyſtkim, co ſię tycze ſpraw Zagranicznych.

6. Wſzyſtko to ſamo ſłuży i Vice-Marſzałkowi Seymowemu, gdy ten według Prawa o Seymie pod Artykułem XVIII. w punkcie 1. zawartym, mieyſce Marſzałka w Straży zaſtępować będzie.

VI.

Nominowani przez Króla Miniſtrowie do Straży wykonaią przyſięgę, w obecności Króla i Stanów Seymuiących, a podczas niebytności Seymu, w obecności Krola w Straży.

Rota Przyſięgi dla Miniſtrów w Straży.

„ Ja NN. przyſięgam Panu Bogu
„ Wſzechmogącemu, w Tróycy Swiętey

„ iedynemu, na to: iż pensyi Zagra-
„ nicznych nie biorę, i brać nie będę;
„ iż wszelkie obowiązki i powinności
„ Ministra w Straży Prawem przepisa-
„ ne, gorliwie i wiernie dopełnię; w
„ radzie moiey Królowi, od nikogo nie
„ dependuiąc, podług Boga, Praw i
„ sprawiedliwości, sprawować się będę,
„ sekretu powierzonego niewydam: a co-
„ kolwiek szkodliwego naprzeciw Osobie
„ J. K. Mci i Rzeplitey dostrzegę, te-
„ go nie zamilczę, i wiernie J. K. Mci
„ w Straży doniosę: zgoła w całym U-
„ rzędowaniu moim, nie uwodząc się
„ żadnemi względami, przyiaźnią, lub
„ nienawiścią, darów żadnych i obie-
„ tnic nie przyimuiąc, Boga, Prawo,
„ i sprawiedliwość, za iedyny cel mieć
„ będę. Tak mi Panie Boże dopomòż
„ i niewinna Syna Jego męka. „

DE LA
BIBLIOTHEQUE
DE MR. LE PR.
ALEXANDRE
LUBOMIRSK